

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Secțiunea A – Limba și literatura română
Etapa națională
23 aprilie 2019
Clasa a V-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.**
- **Punctajul total este de 100 de puncte.**

Se dau fragmentele:

A.

Bunicii sunt faini, chiar și când nu sunt ai tăi. Sunt și mai faini dacă locuiesc într-o frumoasă zonă rurală, precum cea în care tocmai au ajuns dragii mei vecini. Să fie clar de la început că cei mai faini bunici sunt Bunik și Bunique [...].

— Păi și noi cum îi vom deosebi? s-a mirat Teo.

5 — Bunique e șefa, iar Bunik ne face des cu ochiul... a început Bobo să explice, prezentându-i pe bunicii săi copiilor.

— Mă refer la faptul că Bunik și Bunique se pronunță la fel, a observat Teo. Nu mai bine le spunem, așa, mai clasic, bunicul și bunica?

10 — Nu! s-a zburlit Bobo la el. Mi-a fost atât de greu să le găsesc niște nume ca lumea și să-i fac să răspundă la ele! Să nu cumva să-mi stricați munca! Trebuie doar să gândiți Bunik când spuneți Bunik și Bunique când spuneți Bunique.

— Bunik? a încercat Ada.

— Da, pușor? s-au întors ambii bunici spre față.

— Va fi interesant la dumneavoastră, le-a răspuns ea amândurora.

15 Pentru că merseseră o jumătate de zi cu mașina și erau oboșiți și flămânzi, problema numirii bunicilor a fost lăsată deoparte. S-au trântit cu toții pe scăunelele mici de lemn plasate în jurul unei măsuțe rotunde și pitice din curte, pe care li se pusese mâncare.

— Cine poate folosi scăunele și măsuțe atât de mici? s-a distrat Teo.

— Eu! Zilnic! La grădi! i-a răspuns Bibi încruntat de aduceri-aminte.

20 Tatăl trebuia să plece imediat după masă. A profitat de liniștea copiilor care mâncau pentru a le face instructajul bunicilor: Bunik și Bunique urmau să vegheze non-stop la siguranța tuturor celor sosiți, fie că erau sau nu nepoții lor, fie că erau sau nu copii. Tatăl a mâncat cu noduri în timpul instructajului, tot părându-i-se că Bunik le face cu ochiul copiilor în timp ce-l aprobă cuminte sau că Bunique se strâmbă pe la spatele lui.

25 În timpul mesei, orășeanul de Teo s-a oprit un pic din mâncat pentru a-și vântura mâinile pe sus.

— Chiar mâncăm afară? Sunt obișnuit cu un tavan deasupra mea atunci când mănânc, a explicat el.

30 — Ai deasupra ditamai dudul pe post de tavan, a râs Bobo și a izgonit cu un bobârnac de pe masă o dudă neagră, care tocmai picase din tavanul frunzos.

Ana Rotea, *Dosarul mascotelor Patata*

B.

Bătrânul [...] rămase nemișcat, privind în gol, fără a scoate vreun sunet, în timp ce rotocoale groase de fum se ridicau din pipa sa.

35 — Vreau să văd cum e la tine acasă, spuse atunci Heidi.

— Bine, să mergem! Și bunicul se ridică și o luă înaintea ei spre cabană. [...]

Se întoarse și privi cercetător copila, ai cărei ochișori străluceau de nerăbdare și de curiozitate pentru ceea ce avea să vadă înăuntru. [...]

40 Bătrânul deschise ușa și fata intră după el; se trezi într-o cameră mare, care ocupa aproape tot parterul cabanei. O masă și un scaun erau singurele mobile; într-un colț se afla patul bunicului, iar în celălalt era vatra pe care stătea un ceainic; pe partea cealaltă a camerei se găsea o ușă mare în perete – acesta era dulapul.

- Eu unde o să dorm, bunicule?
— Oriunde vrei, îi răspunse acesta.
- 45 Heidi se arată mulțumită și începu de îndată să cerceteze toate cotloanele și colțurile ca să descopere cel mai plăcut loc de dormit. În colțul de lângă patul bunicului, văzu o scăriță sprijinită de perete; se cățăără repede și se trezi într-un pod plin cu fân, care mirosea minunat, iar pe fereastra rotundă din perete se putea vedea toată valea de mai jos.
- O să dorm aici, bunicule, strigă Heidi. E frumos aici, sus, vino să vezi și tu!
— O, dar știu foarte bine, îi strigă el.
- 50 — Acum o să-mi pregătesc patul, strigă ea din nou, în timp ce umbla de colo-colo, dar așa vrea să-mi aduci sus un cearșaf; nu se poate pat fără cearșaf pe care să te întinzi.
— Bine, spuse bunicul și se duse la dulap.
- 55 După ce scotoci câteva minute, scoase o bucată lungă dintr-un material aspru; singurul lucru pe care-l avea, ce putea fi pus în loc de cearșaf. Îl duse în pod, unde Heidi își făcuse deja un pat bunicel: pusese o grămăjoară de fân la un capăt în loc de pernă, pe care o aranjase în așa fel încât să poată vedea din pat priveliștea ce se înfățișa pe fereastra rotundă.

Johanna Spyri, **Heidi**, traducere Ruxandra Lupulescu

- 60 **C.**
- Cuvântul *mamaie* e termen de rudenie, cu sensurile sale primare, singurele reținute în DEX și în celelalte dicționare generale contemporane (explicate telegrafic, prin sinonim: „bunică” și „mamă”). [...] În dicționarul academic (DLR, Litera M, 1965) se precizează că sensul „mamă” e curent în Moldova, iar sensul „bunică” – în Muntenia și Oltenia. Cuvântul apare în relatările de călătorie ale lui Petre Ispirescu („scaldă-l mata, *mamaie*”) și la Gheorghe Brătescu („*mamaia* mă trimetea cu un bilețel”). O discuție din Internet pare să confirme repartitia actuală a termenului: cineva afirmă că „în Ardeal nimeni nu-i zice bunicii *mamaie* și bunicului *tataie*”; altcineva mărturisește: „Eu zic doar «*mamaie*» și «*tataie*»! N-am folosit în viața mea «bunică» sau «bunic» [...]”.
- 65 În mod evident, în afara rudeniei propriu-zise, *mamaie* a devenit un termen generic de adresare, la origine politicoasă, pentru o femeie mai în vârstă.
- 70

Rodica Zafiu, **Mamaie**, www.dilemaveche.ro

SUBIECTUL I

20 de puncte

Scrie pe foaia de examen numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Sunetul „i” notează o vocală în toate cuvintele din seria:
 - a) *locuiesc, copiilor, dicționare;*
 - b) *mamaie, cei, fain;*
 - c) *material, călătorie, pușor;*
 - d) *repartiția, tocmai, vrei.*

2 puncte
2. În enunțul: *Ai deasupra ditamai dudul pe post de tavan, a râs Bobo și a izgonit cu un bobârnac de pe masă o dudă neagră, care tocmai picase din tavanul frunzos.*, există:
 - a) un predicat verbal;
 - b) două predicte verbale;
 - c) trei predicte verbale;
 - d) patru predicte verbale.

2 puncte
3. Antonimele cuvintelor *mulțumită, începu, minunat*, din rândurile 45-48, sunt, în ordine, în seria:
 - a) încântată, finaliză, groaznic;
 - b) nemulțumită, termină, neplăcut;
 - c) recunoscătoare, încheie, încântător;
 - d) supărată, reluă, simpatic.

2 puncte

Scrie pe foaia de examen răspunsurile corecte ale cerințelor de mai jos:

4. Selectează, din rândurile 1-4, două adjective la grade de comparație diferite. **2 puncte**
5. Scrie verbul *a striga* la forma de indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect, persoana I, numărul plural. **2 puncte**
6. Alcătuieste un enunț interogativ în care să utilizezi o formulă de adresare politicoasă, identificată în unul dintre texte. **2 puncte**

7. Transformă următoarea propoziție dezvoltată în propoziție simplă: *Le-a răspuns ea amândurora.* **2 puncte**
8. Alcătuieste un enunț în care substantivul *cabană* să îndeplinească funcția sintactică de atribut. **2 puncte**
9. Rescrie corect mesajul lui Teo către Bobo:
— Bobo, a-i vrea să mergi cu mine la bunici mei de la țară? **2 puncte**
10. Precizează în textul C două informații cu privire la sensul cuvântului *bunică*, menționate în unele dicționare. **2 puncte**

SUBIECTUL al II-lea **40 de puncte**

Scrie pe foaia de examen răspunsul, în enunțuri, pentru fiecare dintre întrebările de mai jos:

1. Ce element comun de conținut identifiți în cele trei texte? **6 puncte**
2. Ce atitudine este sugerată în rândurile 1-3 din textul A? Exemplifică printr-o secvență din text. **6 puncte**
3. Ce semnificație are structura *ne face des cu ochiul*, din rândul 5? **6 puncte**
4. De ce se folosește, în rândul 21, verbul *să vegheze* pentru a prezenta rolul bunicilor? **6 puncte**
5. Ce trăsătură a personajului Heidi reiese din textul B? Ilustrează cu un exemplu comentat din text. **8 puncte**
6. Ce rol au precizările dintre parantezele rotunde în textul C, din rândurile 65-66? **8 puncte**

SUBIECTUL al III-lea **20 de puncte**

Crezi că bunicii ar trebui să asculte de nepoți?

Scrie o compunere de 150 – 200 de cuvinte, în care să răspunzi la această întrebare, justificându-ți ideile prin valorificarea semnificațiilor și a valorilor propuse de textele-suport A și B, a lecturilor sau a experienței personale și culturale.

În elaborarea răspunsului vei avea în vedere:

- interpretarea evenimentelor din cele două texte, în vederea justificării răspunsului;
- corelarea ideilor dintre cele două texte și a acestora cu idei dintr-un alt text literar sau cu aspecte din experiența personală sau culturală;
- respectarea structurii unei compuneri, claritatea exprimării și coerența ideilor.

Vei primi 16 puncte pentru conținutul compunerii și 4 puncte pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

SUBIECTUL al IV-lea **20 de puncte**

Scrie un text, de 150 – 200 de cuvinte, în care să relatezi povestea reală sau imaginară a unui obiect vechi primit de la bunicii tăi.

În elaborarea compunerii vei avea în vedere:

- construirea unor idei creative adecvate cerinței, respectând relația dintre temă și conținut;
- precizarea a două elemente ale contextului spațio-temporal;
- prezentarea convingătoare a personajelor și a obiectului;
- respectarea convențiilor unui text narativ și a structurii unei compuneri;
- realizarea coerenței tematice și a coeziunii;
- utilizarea claselor morfologice specifice într-un limbaj expresiv și a timpurilor verbale adecvate.

Vei primi 16 puncte pentru conținutul compunerii și 4 puncte pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.